

KAMU VE ÖZEL SEKTÖR AYIRIMINDA İSTİHDAM EDİLENLERİN BAZI RAHATSIZLIKLARA YATKINLIK DÜZEYİ

Ayhan KORKULU*

Menşure KOLÇAK**

Özet

Kamu ve özel sektörde çalışanların aldıkları ücretler, çalışma koşulları, sosyal haklar, yaşam koşulları, bağlı olunan hukuk dalı vb. farklılık göstermektedir. Kişiler kamu veya özel sektörde çalışmanın fırsat maliyetlerini değerlendirerek ve/veya zorunluluk neticesinde çalışmak istediği sektörü belirlemektedir. Ancak bu seçim ağırlıklı olarak ekonomik faktörler dikkate alınarak yapılmakta, sektörlerin sağlık üzerindeki etkisi ihmal edilmektedir.

Bu çalışmada, belirli bir ücret karşılığında bağımlı olarak istihdam edilenlerin bazı sağlık problemlerine yakalanma oranını, kamu ve özel sektör ayırımında belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmada kullanılan veriler Avrupa Çalışma Koşulları Anketi'nin Türkiye verileri oluşturmaktadır. Türkiye genelinde toplamda 5115 kişiye anket yapılarak veriler toplanmıştır. Bağımlı değişken kamu-özel sektör gibi ikili cevap veren kategorik bir değişken olduğundan dolayı ikili lojistik regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre özel sektörde çalışanların kamu sektöründe çalışanlara göre bazı sağlık sorunlarına yakalanma oranının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Özel Sektör, Lojistik Regresyon, İstihdam

Gönderilme Tarihi: 26.08.2019

Kabul Tarihi: 16.10.2019

* Öğr.Gör. Atatürk Üniversitesi Aşkale Meslek Yüksekokulu, ayhan.korkulu@atauni.edu.tr, ORCID:0000-0001-6820-7065

** Prof. Dr. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, mkolcak@atauni.edu.tr, ORCID:0000-0003-2150-9909

PREDISPOSITION LEVEL IN HEALTH PROBLEMS OF EMPLOYEES IN PUBLIC AND PRIVATE SECTOR

Abstract

Wages, working conditions, social rights, living conditions, the branch of law, etc., which are taken by the public and private sector employees it is different. Assessing the opportunity costs of working in the public or private sector determines the sector in which they want to work. However, this selection is made mainly by taking into consideration economic factors, the impact of the sectors on health is neglected.

It is prepared to determine the ratio caught of employees to some health problems in terms of public and private sectors. The data used in this study consists of data from Turkey's European Working Conditions Survey. Data were collected by surveying 5115 people. Bilateral logistic regression analysis was performed because the dependent variable was a categorical variable that responded to a binary response such as the public-private sector. According to the results of the analysis, it is determined that the ratio of the employees working in the private sector to some health problems is higher than the ones working in the public sector.

Keywords: *Private Sector, Logistic Regression, Employment*

Giriş

Ekonomik gelişim ülkelerde farklı sektörlerde istihdam alanları yaratmakta olup ekonominin genişleme ya da daralma safhalarında bu oranlar değişkenlik göstermektedir. Türkiye’de 2018 yılı itibariyle istihdam edilenlerin oranı %47,4’tür. İstihdam edilenlerin çok büyük kısmını özel sektörde farklı unvalarda, farklı görev tanımları bulunan çalışanlar oluşturmaktadır. Kamu sektörünün de toplam istihdam içerisindeki payı özel sektöre nazaran az olsada yadsınamayacak büyüklüktedir. Özel sektörün gelişimi verimli üretim ve hizmetleri beraberinde getirmekte, yeni istihdam alanları yaratmakta ve reel GSYH’ya katkıda bulunmaktadır.

Kişilerin kamu ve özel sektörde çalışabilmeleri işin niteliğine göre farklı eğitim ve/veya uzmanlık alanı gerektirebilmektedir. Birçok kişi kariyer yapma, daha iyi bir ücret alma, daha iyi üretim–tüketim faaliyetinde bulunabilme vb. sebeplerle özel sektörü tercih ederken, birçok kişide kamu sektöründe çalışarak iş güvensizliğini yok etmek, maaşlarını garanti altına almak, daha makul çalışma saatleriyle karşılaşmak vb. sebeplerle kamu sektörünü tercih etmektedir. Kişiler kamu veya özel sektörde çalışmanın fırsat maliyetlerini değerlendirerek veya zorunluluk neticesinde çalışacağı sektörü belirlemektedir. Bu kriterler değerlendirirken ağırlıklı olarak alınan ölçüt ücret gibi ekonomik faktörler olup sektörlerin sağlık üzerindeki etkisi ihmal edilmektedir.

Bu çalışma kamu veya özel sektörde bağımlı olarak çalışanların bazı sağlık problemlerine yakalanma olasılığını tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmada kullanılan veriler Avrupa Çalışma Koşulları Anketi’nin Türkiye mikro data verileri oluşturmaktadır. Çalışmamızın ilk bölümünde literatür çalışmalarına yer verilmiştir. İkinci kısımda iki değişken arasındaki ilişkiyi test edebilen ve uygulamada sıkça kullanılan Ki- Kare testi yapılarak sonuçlar tablo halinde sunulmuştur. Üçüncü kısımda bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenin kategorilerindeki(sektör-Kamu sektör) üyelik durumu tahmininde kullanılabilen İkili (Binary) Lojistik Regresyon analizi yapılarak analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

1. Literatür Özeti

Heaney vd. (1994) yaptıkları çalışmalarında 207 otomobil imal işçisine anket yapılarak iş güvensizliği ile iş memnuniyeti ve sağlık arasındaki ilişki OLS/Regresyon Anaizi ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Analiz sonucunda belirsizliklerle sürdürülen çalışma koşulları, çalışanlar için potansiyel stres unsuru olduğu ve İş güvensizliğine maruz kalma süresi arttıkça daha güçlü hale gelen stres ile karşılaşılacağı ifade edilmiştir.

Jamal (2004) tarafından yapılan çalışmada, Kanada’da büyük bir metropolde tam zamanlı çalışanlar dikkate alınarak iş tükenmişliği, stres ve psikolojik sağlık sorunları ile standart olmayan çalışma programları (vardiyalı çalışma ve hafta sonu çalışması) arasındaki ilişki incelenmiştir. Veriler 376 kişiye gönderilen e posta yoluyla elde edilmiş ve iki yönlü ANOVA analiziyle test edilmiştir. Araştırma bulgularına göre, hafta sonu çalışmasına katılan çalışanlar, hafta sonu çalışmasına dâhil olmayan çalışanlardan daha fazla duygusal tükenme, iş stresi ve psikomatik sağlık sorunları bildirmiştir. Aynı zamanda standart dışı iş vardiyalarındaki çalışanlar (sabit gündüz vardiyası, sabah 9 ile öğleden sonra 5 arası), sabit gündüz vardiyasında çalışanlardan daha yüksek tükenmişlik, duygusal tükenme, iş stresi ve sağlık sorunlarının olduğu tespit edilmiştir.

Cheng vd. (2005) yaptıkları çalışmalarında, Tayvan’da ücretli çalışanların iş güvensizliği ile psikososyal iş özellikleri ve sağlık durumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Veriler çalışma yaşları 25-65 arasında olan 8705 erkek ve 5986 kadın çalışanlara yapılan bir anketle elde edilmiştir. Genel olarak iş güvensizlik oranı %50 olarak tespit edilmiş olup iş güvensizliği düşük eğitim seviyesine sahip kişilerde, inşaat işçilerinde, küçük şirketlerde çalışanlarda ve yaşlılarda daha fazla olduğu belirtilmiştir. Güvensiz çalışanlarda, güvenli pozisyonlarda bulunanlara kıyasla iş kontrolünde yetersizlik, kendilerinden beklenen daha yüksek iş talepleri ve işyerinin daha kötü olduğu düşüncelerinin olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan regresyon analizi ile iş güvensizliğinin, yaş, iş kontrolü, iş talepleri ile sağlıklı güçlü bir şekilde ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Cam (2006) tarafından yapılan çalışmada, kamu kurumunda çalışan kadınların çalışmaları sırasında yaşadıkları stresin nedenleri araştırılmıştır. Bilet kontrol dairesi çalışanlarından 12 kadın çalışan araştırmanın örneklemini oluşturmakta olup yüzyüze yapılan görüşmeler ile veriler toplanmıştır. Araştırma sonucunda kamu kurumunda kadın ve erkek arasında eşitliğin olmadığını ve bunun yalnızca kamu kurumunda çalışanlar için genellenebileceği vurgulanmıştır. Kadın çalışanların stres sebepleri cinsiyet ayrımından ziyade çalışma şartları, ücretler ve amirlerin davranışları oluşturduğu ifade edilmiştir.

Otacıoğlu (2008) yapılan araştırma ile müzik öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyi ile bu faktörler üzerinde etkili olabilecek sosyo-demografik faktörler tespit edilmeye çalışılmıştır. Veriler, İstanbul’da 2006–2007 eğitim öğretim yılında özel ve devlet okullarında görev yapan ve tesadüfi örnekle seçilen 40 müzik öğretmene kişisel bilgi formu ve Maslach Tükenmişlik Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS paket programında Kruskal Wallis-H testi ve Mann Whitney U testi ile test edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre 26–35 yaş

aralığındaki öğretmenlerin, 36-45 yaş aralığındaki öğretmenlere göre daha fazla tükenmişlik yaşadıkları tespit edilmiştir. Özel okullarda görev yapan öğretmenlerin devlet okullarında görev yapan öğretmenlere ve işlerinde hiç takdir almamış öğretmenlerin alanlara oranla daha fazla tükenmişlik yaşadıkları belirlenmiştir.

Akıncı, Dereli ve Sert (2014) yaptıkları çalışmalarında, 2011 yılında Kırıkkale’de hastanede çalışan hemşirelerin bel ağrısı şikâyetlerinin nedenleri ve sıklığı araştırılmıştır. İki devlet ve bir özel hastaneden toplamda 150 hemşireye yapılan bir anket ile veriler toplanmıştır. Veriler ki kare testi ve bağımsız gruplarda t testi kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına bakıldığında, hemşirelerin %75.8’i bel ağrısı yaşadığı ve %65.5’i ilaç kullandığını tespit edilmiştir. Evlilerin, önlisans mezunlarının, çalışma süresi daha fazla olanların, annelerin, acil-ameliyathane- yoğun bakımda ve poliklinikte çalışanların ve moral bozukluğu yaşayanların daha fazla bel ağrısı yaşadığı ifade edilmiştir.

Hız, Karataş ve Uluksar (2015) yapılan çalışma ile turizm sektörü konaklama işletmelerinin mutfak bölümlerinde çalışanların tükenmişlik sendromlarının olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Veriler 2014 yılında yüzyüze yapılan mülakat ile elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre konaklama işletmelerinin mutfak bölümünde çalışanlarının bir kısmı tükenmişlik sendromu yaşadığını bir kısmında risk altında çalışmaya devam ettiğini ifade etmişlerdir.

2. Materyal ve Metot

Araştırmada kullanılacak veriler, Avrupa Yaşam ve Çalışma Koşullarını İyileştirme Vakfı tarafından 2015 yılında aralarında Türkiye’nin de bulunduğu 36 ülkeye yaptıkları “Avrupa Çalışma Koşulları Anketi” Türkiye verileri oluşturmaktadır. Türkiye’de 5115 kişiye anket yapılmış olup analizimiz için gerekli olan Türkiye verileri alınarak analiz yapılmıştır.

Çalışmamızda kişilerin hangi sektörde (kamu-özel) çalıştıkları sorusu bağımlı değişkeni oluşturmakta olup nominal ölçekli bir değişkendir. Bağımlı değişkenimiz ile ilişkili olabileceğini düşündüğümüz işitme problemleri, cilt problemleri, sırt ağrısı, omuzlarda-boyunda ve kollarda adale ağrısı, alt kısımlarda kas ağrısı(kalça, bacak, diz, ayav gibi), baş ağrısı-göz yorgunluğu, yaralanmalar, kaygı ve genel yorgunluk ve bitkinlik sorunları bağımsız değişkenlerimizi oluşturmaktadır. Bağımsız değişkenler ordinal ölçekle ölçülmüş değişkenlerdir.

İlk olarak değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespitinde sıkça başvurulan Ki-Kare bağımsızlık testi ile aralarında bir ilişkinin olup olmadığı tespit edilmiş ve sonuçlar tablo 1’de sunulmuştur.

Kamu ve Özel Sektör Ayırımında İstihdam Edilenlerin Bazı Rahatsızlıklara Yatkinlik Düzeyi

Tablo 1: Ki-Kare Bağımsızlık Test Sonuçları

İşitme ile ilgili Problemler	Evet	Hayır
Özel Sektör	239	3444
Kamu Sektörü	29	551
Toplam	268	3995
($\chi^2 = 1,886$; sd:1, P = 0.097)		
Cilt Problemleri	Evet	Hayır
Özel Sektör	366	3312
Kamu Sektörü	50	530
Toplam	416	3842
($\chi^2 = 1,006$;sd:1, P = 0.177)		
Sırt Ağrısı	Evet	Hayır
Özel Sektör	1724	1955
Kamu Sektör	205	375
Toplam	1929	2330
($X^2 = 26,814$, sd:1, P = 0.000)		
Omuzlarda, Boyunda Adale Ağrısı	Evet	Hayır
Özel Sektör	1896	1781
Kamu Sektör	216	362
Toplam	2112	2143
($X^2 = 40,252$; sd:1, P=0.000)		
Alt kısımlarda kas ağrısı (kalça, bacak,diz, ayak gibi)	Evet	Hayır
Özel Sektör	1677	2000
Kamu Sektör	194	382
Toplam	127	31,9
($X^2 = 28,753$,sd:1, P=0.000)		
Baş Ağrısı, Göz Yorgunluğu	Evet	Hayır
Özel Sektör	1914	1756
Kamu Sektör	291	289
Toplam	2205	2045
($X^2 = 0,787$, sd:1, P = 0.200)		
Yaralanmalar	Evet	Hayır
Özel Sektör	477	3193
Kamu Sektör	37	541
Toplam	514	3734

Kamu ve Özel Sektör Ayırımında İstihdam Edilenlerin Bazı Rahatsızlıklara Yatkinlik Düzeyi

	$(X^2=20.426, sd:1 P=0.000)$	
Kaygı	Evet	Hayır
Evet	613	3054
Hayır	70	507
Toplam	683	3561
	$(\chi^2 = 7.761, sd:1; P = 0.003)$	
Genel Yorgunluk, Bitkinlik	Evet	Hayır
Özel Sektör	2278	1391
Kamu Sektör	306	269
Toplam	2584	1660
	$(\chi^2 = 16,424 sd:1, P = 0.000)$	
Diğer	Evet	Hayır
Özel Sektör	117	3548
Kamu Sektör	21	558
Toplam	138	4106
	$(\chi^2 = 0.300, sd:1, P = 0.328)$	

Ki-kare testi sonuçlarına göre %5 önem seviyesinde sırt ağrısının, omuzlarda- boyunda ve/veya kolların üst kısımlarında adale ağrısı (kollar, dirsekler, bilekler, eller vb.), alt kısımlarda kas ağrısı (kalça, bacak, diz, ayak gibi), yaralanma, kaygı, genel yorgunluk-bitkinlik ile çalıştığı sektör arasında (özel sektör-kamu sektörü) arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. İşitme ile ilgili problemlerin, cilt problemlerinin, baş ağrısı-göz yorgunluğunun ise çalışılan sektör arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

Bağımlı değişken evet-hayır, başarılı-başarısız vb. iki şıklı kategorik verilerden oluşuyorsa, bağımlı değişken ile bağımsız değişken arasındaki ilişkisini incelerken Lojistik Regresyon analizi kullanılabilir. Lojistik Regresyon Analizi, bağımlı değişkenin kategorik olduğu durumlarda değişkenler arasındaki ilişkinin açıklanmasında kullanılan diğer yöntemlere tercih edilmektedir. Bunun en önemli sebebi bağımsız değişkenlerin çok değişkenli normal dağılıma uygun olması ve sahip olduğu bilinen grupların varyans kovaryanslarının homojen (eşit) olması gibi önemli varsayımlara ihtiyaç duymadan kullanılabilmesi olmaktadır (Akın ve Şentürk, 2012). Lojistik regresyon analizinde amaç, kategorik bağımlı değişkenin değerini tahmin etmek olduğundan, aslında burada yapılmaya çalışılan iki ya da daha fazla gruba ilişkin “üyelik” tahminidir. Buna göre analizin amaçlarından birinin sınıflandırma, diğerinin ise bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkileri araştırmak olduğu ifade edilebilir. (Mertler ve Vannatta, 2005, akt. Çokluk 2010).

Kamu ve Özel Sektör Ayrımında İstihdam Edilenlerin Bazı Rahatsızlıklara Yatkinlik Düzeyi

İki değişkenli lojistik regresyon modeli,

$$P(Y) = \frac{\exp(\beta_0 + \beta_1 X)}{1 + \exp(\beta_0 + \beta_1 X)} = \frac{1}{1 + \exp(-\beta_0 - \beta_1 X)}$$

Şeklindedir. Çok değişkenli model ise,

$Z = \beta_0 + \beta_1 \beta X_1 + \beta_2 \beta X_2 + \dots + \beta_p \beta X_p$ biçimindedir. $\beta_0, \beta_1, \beta_2, \dots, \beta_p$ regresyon katsayılarıdır. Katsayıların hesaplanması,

$$Q(Y) = 1 - P(Y),$$

$$\frac{P(Y)}{Q(Y)} = \frac{P(Y)}{1 - P(Y)} = \frac{e^Z / (1 + e^Z)}{1 - e^Z / (1 + e^Z)} = e^Z = e^{\beta_0 + \beta_1 \beta X_1 + \beta_2 \beta X_2 + \dots + \beta_p \beta X_p}$$

olur.

Eşitliğin her iki tarafının logaritması alındığında,

$$\ln\left(\frac{P(Y)}{Q(Y)}\right) = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_p X_p \text{ olur.}$$

$$OR = \text{Exp}(\beta) \frac{P(Y)}{Q(Y)} = e^{\beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_p X_p} = e^{\beta_0} e^{\beta_1 X_1} e^{\beta_2 X_2} \dots e^{\beta_p X_p}$$

şeklinde hesaplanır. $\text{Exp}(\beta p)$, Y değişkeninin X_p değişkeninin etkisi ile kaç kat daha fazla olduğunu belirtir (Özdamar,1999). Bağımsız değişkenlerin katsayılarının işareti ilişkinin yönünü gösterir. Pozitif olması olasılığın artacağını, negatif olması da olasılığın azalacağını ifade etmektedir.

Tablo 2: Bazı Sağlık Sorunlarının Kamu ve Özel Sektörde Yatkinlik Düzeyi/Nihai Model Tahmin Sonuçları

	95% Güven							
	Arahlığı EXP(B)							
	Alt S	Üst S.						
Üst K. Adale A.	-,480	,116	17,122	1	,000	,619	,493	,777
Alt K. Kas Ağrısı	-,268	,118	5,151	1	,023	,765	,607	,964
Baş ağrısı,Göz Y.	,312	,109	8,203	1	,004	1,366	1,103	1,690
Yaralanmalar	-,575	,210	7,504	1	,006	,563	,373	,849
Sabit	-1,506	,076	392,266	1	,000	,222		

Hosmer - Lemeshow Testi

Uyum İyiliği Testi	χ^2	s.d	P	-2 Log likelihood	Cox-Snell R ²	Nagelkerke R ²
	6,976	7	0,431	2955,680	0,19	0,029

Hosmer ve Lemeshow lojistik regresyon modelinin bir bütün olarak uyumunu değerlendirir. Bu teste ilişkin sonucun anlamlı olmaması ($0,431 > 0,05$), model veri uyumunun olduğunu gösterir.

Bağımsız değişkenler, bağımlı değişkendeki toplam değişimin, Cox- Snell'e göre %2 ve Nagelkerke'e göre %3'ünü açıklamaktadır. Bu çalışmamızın amacı bağımlı değişkenin kategorilerini tahmin etmekten ziyade bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenin hangi grubuna üye oldukları tespit edilmesidir. Bu nedenle bu oranların düşük çıkması normal bir durumdur.

Tablo 2'ye bakıldığında şu sonuçlara ulaşılmaktadır:

“Omuzlarda, boyunda ve kolların üst kısmında(kollar, dirsekler, bilekler, eller vb.) adale ağrısı” değişkeninin p değeri(sig) $0,000 < 0,05$ olduğundan dolayı, omuzlarda, boyunda ve kolların üst kısmında adale ağrısı ile çalışılan sektör(kamu-özel) arasında anlamlı bir ilişki olduğu ifade edilir. Kamu sektöründe çalışanların omuzlarda, boyunda ve kolların üst kısmında adale ağrısı yaşama riski özel sektörde çalışanların 0,619 katıdır. Kamu sektöründe çalışan bir kişinin bu rahatsızlığa yakanlanma ihtimali %38,2'dir.

“Alt kısımlarda kas ağrısı” değişkeninin p değeri(sig) $0,023 < 0,05$ olduğundan dolayı alt kısımlarda kas ağrısı ile çalışılan sektör arasında anlamlı bir ilişki olduğu ifade edilir. Kamu sektöründe çalışanların alt kısımlarda kas ağrısı yaşama riski özel sektörde çalışanların 0,765 katıdır. Kamu sektöründe çalışan bir kişinin bu rahatsızlığa yakalanma olasılığı %43,34'dür.

“Baş ağrısı, göz yorgunluğu” değişkeninin p değeri(sig) $0,004 < 0,05$ olduğundan dolayı baş ağrısı, göz yorgunluğu rahatsızlığı ile çalışılan sektör arasında anlamlı bir ilişki olduğu ifade edilir. Kamu sektöründe çalışanların baş ağrısı, göz yorgunluğu yaşama riski özel sektörde çalışanların 1,366 katıdır. Kamu sektöründe çalışan bir kişinin baş ağrısı, göz yorgunluğu yaşama olasılığı %58'dir.

“Yaralanma” değişkeninin p değeri(sig) $0,006 < 0,05$ olduğundan dolayı yaralanma durumu ile çalışılan sektör arasında anlamlı bir ilişki olduğu ifade edilir. Kamu sektöründe çalışanların yaralanma riski özel sektörde çalışanların 0,563 katıdır. Kamu sektöründe çalışan bir kişinin yaralanma olasılığı %36'dır.

İşitme ile ilgili problemler, cilt problemleri, sırt ağrısı, kaygı ve genel yorgunluk bitkinlik değişkenleri %5 önem seviyesinde anlamlı değildir.

SONUÇ

Bu çalışmada bağımlı olarak çalışanların bazı rahatsızlıklara yakalanma ihtimalini özel ve kamu sektörü ayırımında belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Analize tabi tutulanların 652 kamu sektöründe istihdam edilirken, 4157 kişi ise özel sektörde çalışmaktadır. Bu örneklem üzerinden ilk olarak Ki-Kare testi yapılmış ve şu sonuçlara ulaşılmıştır: omuzlarda- boyunda ve/veya kolların üst kısımlarında adale ağrısı (kollar, dirsekler, bilekler, eller vb.) , yaralanma, kaygı, sırt ağrısının, genel yorgunluk-bitkinlik, alt kısımlarda kas ağrısı (kalça, bacak, diz, ayak gibi) ile çalıştığı sektör arasında (özel sektör-kamu sektörü) arasında %5 önem seviyesinde anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Cilt problemlerinin, baş ağrısı-göz yorgunluğu ve işitme ile ilgili problemler ile çalışılan sektör arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

Bağımlı değişken kategorik olduğunda(özel sektör-kamu sektör) bağımlı değişken ile bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin açıklanmasında ve bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenin hangi kategorisine üye olabileceği konusunda bilgi verebilen Lojistik Regresyon analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre omuzlarda, boyunda ve kolların üst kısmında(kollar, dirsekler, bilekler, eller vb.) adale ağrısı ile çalışılan sektör(kamu-özel) arasında anlamlı bir ilişki vardır. Kamu sektöründe çalışan bir kişinin bu hastalığa yakalanma riski özel sektör çalışanının 0,619 katıdır. Alt kısımlarda kas ağrısı ile çalışılan sektör arasında anlamlı bir ilişki vardır. Kamu sektöründe çalışan bir kişinin bu hastalığa yakalanma ihtimali özel sektörde çalışan bir kişinin 0,765 katıdır. Baş ağrısı, göz yorgunluğu ile çalışılan sektör arasında anlamlı bir ilişki vardır. Kamu sektöründe çalışan bir kişinin bu hastalığa yakalanma ihtimali özel sektörde çalışanların 1,366 katıdır. Yaralanma ile çalışılan sektör arasında anlamlı bir ilişki vardır. Kamu sektöründe çalışanların yaralanma riski özel sektörde çalışanların 0,563 katıdır.

Yapılan analizde kamu sektöründe çalışan kişilerin özel sektörde çalışan kişilere göre yukarıda belirtilen rahatsızlıklara yakalanma ihtimalinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Çalışma saatlerinin uzunluğu, işverenin beklentileri, sözleşme şekli, vardiyalı çalışma, daha fazla mesai vb. faktörler nedeniyle özel sektörde çalışmanın kamu sektörüne göre daha zor olduğu genel olarak ifade edilebilir. Özel sektörde uygulanan bireysel performansa dayalı yapılan ölçümler çalışanların daha yoğun ve daha fazla mesai saatleri ile çalışmalarını gerektirmektedir. Bu durum çalışanların aileleri ile daha az vakit geçirilmesine, daha az sosyal ve kültürel faaliyetlerde bulunmalarına sebep olmaktadır. Süreklilik arzemesi kişilerin performanslarını, aldıkları ücretleri olumsuz etkilemekte ve bazı rahatsızlıkların ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akın, B. ve Şentürk, E. (2012), Bireylerin Mutluluk Düzeylerinin Ordinal Lojistik Regresyon Analizi İle İncelenmesi, *Öneri*, 10(37), 183-193
- Akıncı, A., Dereli, E., Sert, H.(2014.)"Kırklareli'nde Çalışan Hemşirelerde Bel Ağrısı ve Bel Ağrısı ile İlişkili Faktörler".*Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5:1.
- Cam, E. (2006). Çalışma yaşamında stres ve kamu kesiminde kadın çalışanlar. *Journal of Human Sciences*, 1(1).
- Cheng, Y., Chen, CW, Chen, CJ ve Chiang, TL (2005). Tayvan genel popülasyonunda çalışanlar arasında iş güvensizliği ve sağlıkla ilişkisi. *Sosyal bilimler ve tıp* , 61 (1), 41-52.
- Çokluk, Ö. (2010). Lojistik regresyon analizi: Kavram ve uygulama. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(3), 1357-1407.
- European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions: <https://www.eurofound.europa.eu/>
- Heaney, C. A., Israel, B. A., & House, J. S. (1994). Chronic job insecurity among automobile workers: Effects on job satisfaction and health. *Social science & medicine*, 38(10), 1431-1437.
- Hız, G., Karataş, A. Ve Uluksar F.Ö., (2015). Konaklama işletmelerinde mutfakta istihdam edilenlerin tükenmişlik sendromu: Marmaris örneği, *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 8-29.
- Jamal, M. (2004). Burnout, stress and health of employees on non-standard work schedules: a study of Canadian workers. *Stress and Health: Journal of the International Society for the Investigation of Stress*, 20(3), 113-119.
- Mertler, C. A., & Vannatta, R. A. (2005). *Advanced and multivariate statistical methods: Practical application and interpretation* (3rd ed.). Glendale, CA: Pyrczak Publishing.
- Otacıoğlu, S. G. (2008). Müzik öğretmenlerinde tükenmişlik sendromu ve etkileyen faktörler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15).
- Özdamar, K., *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi*, Cilt 1, Kaan Kitabevi, 2. Baskı, 1999, Eskişehir, s.477.